

Sosialurin 60:

Frá gamlari blýggjpressu til nútímans blaðrotatión

— Úrtøkan skal koma teimum arbeiðandi til góðar. Hetta er krav okkara. Vit vilja fyrst av øllum viðgera fíggiarmál og vinnulívið. Fåa arbeiðarar og fiskimenn at hava áhuga fyri politiskum viðurskiptum í enn størri mun, og seta javnaðarfólk í flest møgulig fólkaavald stovr á lótingi og í kommununum. Harafturat vilja vit fylgja við, hvussu sosialu lóginar verða handfarnar, soleiðis at

tær kom teimum, sum hava størstu hjálpina fyri neyðini, at gagni. Undir blaðnavninum stendur Frælsi — Javnaður — Bróðurskapur og eru hesi orð stevna okkara. Hetta er eitt javnaðarblað og javnaðarpolitikkur.

Soleiðis skrivar Anton Nielsen, sum var meðblaðstjóri tá Sosialurin á fyrsta sinni kom út 24. mai 1927 — í morgin fyri 60 árum síðani.

Tá fyrstu Javnaðarfelagini í 1925 vórðu stovnað í Føroyum: Froðbiar Sónar Javnaðarfelag og Suðurstreymoyar Sónar Javnaðarfelag, fóru menn at tosa um at stovna eitt floksblað.

Frammanundan vóru

bert tvey bløð — Dimmalætting og Tingakrossur, sum bæði høvdu egnar prentsmiðjur.

Tá var ikki vanligt, at fleiri politisk bløð høvdu somu prentsmiðju, og hugsaðu javnaðarmenn sum so, at um teir skuldu fáa teirra politisku sjónarmið út til fólk, so noyddust teir at útvega sær eina prentsmiðju og byrja blaðútgávu.

Undangongumenn í hesum vóru Morentius við Stein og Petur M. Dam, sum saman við øðrum fóru undir fyrireikingar til hetta tiltak. Við stuðli frá danska Sosialdemokratiska flokkinumingu teir í lag at tann gamla pressan á Frederikshavns Sosialdemokrat var sett upp í Losjuhusinum í Havn, har flokkurin hevði leigað sær innivist.

Anton Nielsen, blaðstjóri á Frederikshavns Sosialdemokrat, kom á vári 1927 til Føroya, og við sær hevði hann ein montør, sum setti pressuna upp. Blaðstjórin legði fyrstu bløðini tilrættis saman við Morentius við Stein, ið fekk starvið sum blaðstjóri á nýggja floksblaðnum Føroya Sosial Demokrat.

Við prentsmiðjuna fingur tveir mans arbeiði í fyrstuni. Hetta vóru Bethuel Z. Jensen, prentari og Carl Karbech Mouritsen, prentarlærlingur.

Ringar tíðir

Ringar tíðir vóru í 20-unum og tað merkti eisini Sosialin, ella Føroya Sosial-Demokrat, sum blaðið tá æt.

Hóast menninir aftan fyri blaðið vóru eldhugaðir í skiving og gjørdur alt fyri at halda blaðnum fíggarliga oman vatnsskorpuna, bar ikki til at halda fram við prentsmiðjunum.

Í 1931 yvirtók Bethuel Z. Jensen prentsmiðjuna og har varð Sosialurin prentaður til 1943. Tá hevði Arnold Øster yvirtikið prentsmiðjuna hjá Tingakrossi, og koma hann tá at prenta flestu bløðini, ið út komu. Arnold prentaði tá Tingakross, Friu Føroyar, Sosialin og seinni 14. September.

Her varð Sosialurin prentaður til 1954, tá Poul Karbech Mouritsen keypti prentsmiðjuna á Heygsbreyt. Í 1964 keypti Javnaðarflokkurin prentsmiðjuna frá Karbech.

Broytingartíðin á Heygsbreyt

Tíðin á Heygsbreyt man hava verið størsta broytingartíðin hjá blaðnum. Har vórðu gjørd stór framstig og har vóru bakkost.

Fyrsta framstigið við sjálvum blaðnum var, at fyrst í 60-unum byrjaði blaðið at koma út tvær ferðir um vikuna, og eitt

Bethuel Z. Jensen var við frá byrjan, og seinni yvirtók hann prentsmiðjuna.

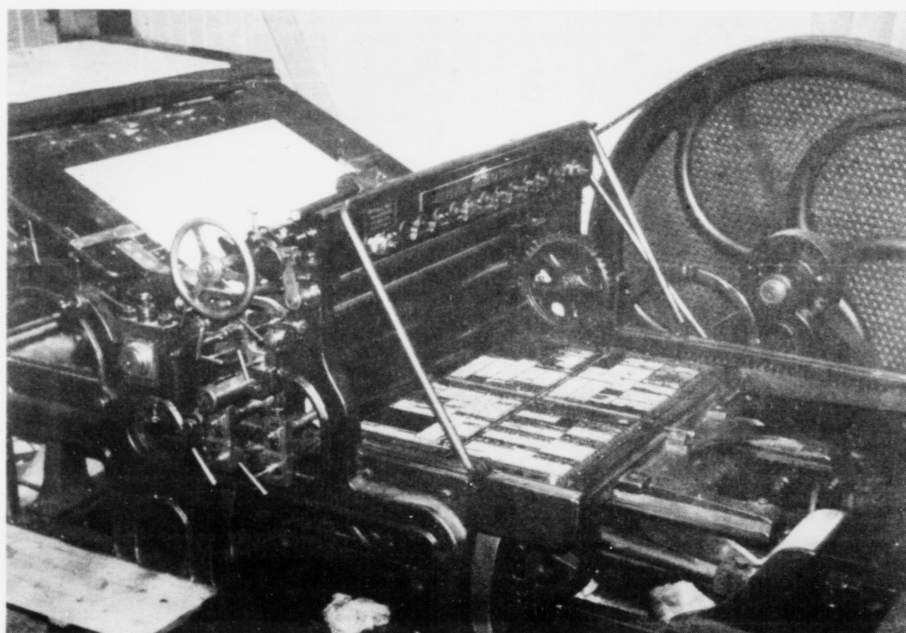
sindur seinni kom Sosialurin út í fleiri blaðsídum enn teimum fyra, sum blaðið hevði havt síðan tað kom út á fyrsta sinni.

Long tíð gekk tó til at møguleiki var at seta blaðfólk burturav til at taka sær av skrivningini.

Hetta hendi miðskeiðis í 70-unum. Tá var eisini lagt um til annan prenthátt. Offsett loysti blýggj í av og nú byrjaði ein heilt nýggj tíð við tilikum møguleikum, sum ongan tíð áður.

Prentsmiðjan seld

Framstigið vóru eisini skjótt at hóma. Upplagið vaks og síðutali eisini. Blaðið gjørdist so mikið stórt, at ógjøriligt var at prenta tað á lítlu prentmaskinuni á Heygsbreyt. Tí varð gjørt av at lata sjálva prentingina fara fram á blaðpressuni hjá

Starvsfólkini á Sosialdemokratinum í 1927. Frá vinstri: Christoffer Hansen, prentari, Bethuel Z. Jensen, prentari, Anton Nielsen, blaðstjóri á Frederikshavns Sosialdemokrat og Maurentius við Stein, blaðstjóri á Føroya Sosialdemokrati.